

926
N:o 5
KIRJASIA KANSALAISILLE

N. S. K:n toimittamia

**Kuinka Limperin Jannesta
tuli suuri herra**

Kirjoittanut

Maila Talvio

Kesästä, joka ei koskaan tullut

Herran kansa

Runo

Kirjoittanut

Eino Leino

Kirjasia Kansalaisille saa tilata Päivälehdessä Toimitukselta Helsingissä
Kirjakauppoihin levittää kirjasia *Kustannusosakeyhtiö Otava*

Hinta 15 penniä

N:o 5.

KIRJASIA KANSALAISILLE.

N. S. K:n toimittamia.

Kuinka Limperin Jannesta tuli suuri herra.

Kirjoittanut

Maila Talvio.

Kesästä, joka ei koskaan tullut.

Herran kansa.

Runo,

Kirjoittanut

Eino Leino.

Helsinki,

Lilius & Hertzberg Osakeyhtiö 1899.

Kuinka Limperin Jannesta tuli suuri herra.

Hän oli koettanut kaikenkarvaista toimeentuloa: hän oli ollut kauppapalvelijana kirkonkylän puodissa, ollut tuomarin kirjurina, virattomana kierrellyt pitkin maailmaa, tehnyt sahatöitä, liikkunut tukin ajossa ja harjoittanut kauppaa karjalla, nahoilla ja voilla. Hän oli ulkomuodoltaan pulska mies, liukaskielinen ja vilkasmielinen ei juonut eikä tuhlannut. Olisi luullut miehen sellaisilla ominaisuuksilla maailmassa menestyvän. Mutta Janne ei menestynyt. Aina hänet saatiin kiinni näpistelemisestä, valehtelemisestä tai muusta pikkupetollisuudesta. Totuudenkäsité oli kuin olikin hänelle hyvin hämärä ja omantunnonvaivat vallan tuntemattomat. Kanssaihminen kärsimykset eivät häneen laisinkaan koskeneet, häntä eivät mitkään kyyneleet olisi voineet taivuttaa. Niinkutsuttua sydäntä ei hänellä tuntunut olevan ensinkään. Hän oli jo kotipuolessaan kadottanut kaikkien kelpo kansalaisten luottamuksen, kun hän äkkiä keksi keinoon päästä kunniaan ja valtaan: hän tekeytyi katuvaiseksi ja jumaliseksi, viekotteli morsiamekseen varakkaan talon tyttären ja meni, vastoin tytön vanhempien tahtoa naimisiin hänen kanssaan.

Nyt näytti hänelle koittavan hyvät päivät: hän pääsi ison talon isännäksi ja useat muut isännät näyttivät aikovan unohtaa hänen entiset konnankoukkunsa. Mutta ei jaksanut Janne kauvan kantaa hartioillaan jumalisuuden vaippaa ja kovin kävi ikäväksi kirkossa istua. Ei hän myöskään viihtynyt hiljaisissa

maatöissä, vaan matkoja alkoi tehdä milloin minnekin. Huhut kertoivat hänestä rumia juttuja, vaimo itki ja kärsi eikä tahtonut niitä todeksi uskoa. Vasta kun vararikko oli käsissä eikä Jannea kuukausiin kuulunut kotiin, selveni hänelle, miten kamalasti häntä oli petetty.

Pari vuotta huilaili Janne nyt maailman kylillä, uskaltamatta tulla kotipuoleen. Niinkauvan kuin rahoja riitti oli hän mitä iloisin poika, mutta sitte näytti koittavan paha aika, sillä työtä ei Janne tullut ajatelleeksikaan, sitä halveksi hän sydämensä pohjasta. Hänen oli jo pitänyt myydä vaatteitaan voidakseen elää, kun hän äkkiä teki päätöksen, että hän lähtee kotiin, kertoo vaimolleen että on ollut pahasti sairaana ja sopii hänen kanssaan. Akka on hyvä ihminen ja uskoo kaikki mitä hänelle syöttää.

Mutta mistä ottaa matkarahat? Ei huolisi kelloakaan myydä, sillä eihän sitä kehtaa ihmisiin tulla ilman kelloa, kello se sittenkin aina pysyy paremman miehen merkinä. Hän sai muutamille hyville ihmisille uskotelluksi, että oli kadottanut rahansa, lainasi heiltä kaksikymmentä markkaa ja lupasi kunniasanallaan huomispäivänä — ylihuomenna viimeistään — tulla maksamaan velkansa. Näillä rahoilla läksi hän matkaan, mutta söi komeasti ja joi komeasti ja päätti loppumatkan kulkea ilman pilettejä. Totta ne junaherrat nyt jollakin lailla saisi petkuttetuiksi.

Pystyssä päin astui hän rautatievaunuun, heittäysi huolettomana penkille, karisteli tuhkaa paperossistaan ja alkoi tuijottaa ulos ikkunasta, ikäänkuin jo tuntikausia olisi siinä istunut. Häntä vastapäätä oli punaposkinen, lihava herra. Toisella penkillä kökötti vanha ukko ja nurkassa ovensuussa nukkui pari miestä. Muita ei koko vaunussa ollut. Ehkä olisikin viisainta heittäytyä pitkälleen ja olla nukkuvinaan, kun piletintarkastaja tulisi. Janne oikasihe suoraksi ja ummisti silmänsä. Piletintarkastajan täytyi hyvän aikaa häntä ravistaa olkapäästä ennenkuin sai hänet heräämään.

— Mitä siitä piletistä nyt yhtenään katselee, ärjäsi Janne vihoissaan, nousi istumaan ja alkoi etsiä taskustaan.

— Ettetekö te sitten tullut viime asemalta? kysyi konduktööri.

— Enkä tullut. Mäntyharjusta asti olen tässä junassa kulkenut. Vaunua vaan muutin, kun teki mieleni tupakkaa ja akkaväki tuolla pani vastaan.

Konduktööri poistui ja Janne jäi loukkaantuneena istumaan, ikäänkuin ainakin ihminen, jonka unta on häiritty.

Vastapäätä istuva herra häneen tuontuostakin katseli. Hän oli hyvissä vaatteissa ja näytti varakkaalta mieheltä. Janne korjautui istumaan hiukan kohteliaammin ja ojensi hänelle tulliikut, kun hän pyysi tulta sikariinsa. Omituisesti hän Jannea katseli, ikäänkuin takin läpi olisi tahtonut tutkia, missä paikassa piletti oli. Katsele vain, ajatteli Janne, etpä selvää saa!

— Vai tulette te Mäntyharjusta, virkkoi herra äkkiä kohteliaasti, ikäänkuin isäntämiestä puhutellen.

— Niin tulen, vastasi Janne. — Entä mistä herra on?

Siihen ei herra mitään vastannut, vaan jatkoi ikäänkuin ei olisi kysymystä kuullutkaan:

— Sielläpäinhän juuri on niitä Suomen suuria hoveja ja hyviä metsiä, jollen erehdy?

Janne oli vallan tuulesta temmannut mainitsemansa aseman nimen, hän ei iässään ollut Mäntyharjulla eikä likelläkään käynyt, mutta hän vastasi empimättä, että on hoveja ja on metsiä miten paljon tahansa.

— Taidatte ehkä itse olla talonisäntä? kysyi herra, taas-kin tähdäten Janneen tutkivan katseensa.

Tuo tuollainen tutkiminen kävi kovasti Jannen kunnialle. Oliko hän, mies, joka on maailmaa matkustanut, sen näköinen, kuin ei hän voisi olla maatilan omistaja!

— Olenpa niinkin, vastasi hän niin vaatimattomasti kuin kiukultaan taisi, — ja kaunis minulla talo onkin ja metsää kanssa kotitarpeeksi.

— Vai niin, vai niin, virkkoi herra kunnioittavasti. — No mitä siellä teilläpäin nyt sanotaan tästä uudesta laista?

Jannelta jäi hetkeksi suu auki, sillä ei hän ollut kuullut puhuttavan mistään »uudesta laista». Mutta hän ei pitänyt sopivana ruveta paljastamaan tietämättömyyttään ja vastasi sen-tähden vallan tyynesti:

— Kaippa se hyvä on!

Herra näytti tätä vastausta hiukan hämmästyvän eikä vähään aikaan puhunut mitään, katseli vain. Jannesta tuntui pahalta, oli kuin tuo herra todellakin olisi osannut katsoa takin läpi ja nähnyt sekä sen että piletin puuttui kuin kaiken muun, mitä ei pitänyt nähdä. Janne käänsi pois päänsä ja jäi itseksensä miettimään, että mikähän mies sinä olet? Oletkohan rikas vaiko köyhä, voisikohan sinusta mitään irti kiskoa ja onkohan edullisempaa edessäsi tekeytyä köyhäksi vaiko rikkaaksi? Mutta koska hän jo oli rikkaaksi tekeytynyt, niin päätti jatkaa samaan tapaan.

Herra tarkasteli hänen pieniä silmiään, jotka lakkaamatta kiertelivät ja pyörivät, sentään silloin tällöin pysähtyen katsomaan suoraan toisen silmiin. Ne eivät olleet siniset eivätkä harmaat, eivät myöskään ruskeat, mutta siltä väliltä, aivan epämääräistä väriä. Oliko mies tyhmä, itsekyläinen moukka, vai oliko viisas ja istuiko hänen korvansa takana kettu? Siitä ei ollut hyvä saada selvää. Hän oli kookas mies, helakkaihoinen, pyöreäkasvoinen, vaaleat, kiharat hiukset, ohuet huulet, pienet viikset ...

— Oletteko te niin jalo mies, virkkoi herra hymyillen, — että teille on yhdentekevää, viedäänkö teiltä talonne ja tavaranne?

Janne ei laisinkaan käsittänyt mitä herra tarkoitti. Onneksi ei hänen tarvinnut varkaita pelätä, kun ei hänellä ollut mitään kadottamista.

— Ei pidä kiinnittää sieluansa näihin maallisiin, virkkoi hän vältellen, — joita koi syö ja ruoste raiskaa ...

— Taidatte olla uskovainen, veljeni? Niin olen minäkin.

— Vai niin, vai niin, virkkoi Janne samalla hurskaalla äänellä, jota hän uskovaisuutensa aikana oli tottunut käyttämään.

— Vai ehkette olekkaan naimisissa, veljeni? kysyi herra taas.

Janne ei käsittänyt, mistä herra siihen johtopäätökseen tuli, mutta hänen sanansa herättivät hänessä vastustushalua ja hän virkkoi jyrkästi:

— Olen kuin olenkin. Minulla on vaimo ja viisi lasta.

Todellisuudessa oli hänellä vaimo ja kaksi lasta, mutta saadakseen vastauksensa mahtipontisemmaksi sanoi hän olevansa viiden lapsen isä.

— Jaa, virkkoi herra ankarasti ja ravisteli päätään, — sitte en teitä ymmärrä. Te tiedätte että tämä uusi laki säättää täydellisen maanjaon: rikkailta otetaan maata ja annetaan köyhille. Eikö teitä ollenkaan sureta, että teiltä ja lapsiltanne omaisuus otetaan pois? Tai, jatkoi hän saarnaäänellä, joka kiihtymistään kiihtyi: — ehkei teidän rinnassanne asukkaan isän sydän, ehkette vaimoanne olekkaan kohdellut niinkuin herra käskee, heikompana astiana ...?

Vieras oli tietämättään tullut totuutta niin likelle, että Janne oli kadottamaisillaan mielenmalttinsa. Mikä mies tuo on? Hän mahtaa tietää kaikki Jannen elämänvaiheet, vaikka tekeytyy noin tuntemattomaksi. On ehkä vakoilija, jonka joku velkamies on lähettänyt takaa ajamaan. Hän aikoo ehkä haastaa hänen, Jannen, oikeuteen, toimittaa hänet linnaan? Mutta odota vain sinä pulleaposkinen herra, ei Limperin Jannea tällä kertaa petetä! Hän on ollut monessa samallaisessa leikissä ennenkin, kyllä hän jo on oppinut niistä selviytymään.

— Veljeni, virkkoi hän surullisesti, — sinä sanot olevasi uskovainen ja kuitenkin epäilet minua, vaikkei sinulla siihen mitään syytä ole. Jumalan ja ihmisten edessä voin todistaa, etten ikinä ole vaimolleni enkä lapsikullilleni pahaa sanaa sanonut. Mitä taas uuteen lakiin tulee, niin en sitä pelkää, sillä olen jo aikoja sitte päättänyt jakaa koko omaisuuteni köyhille.

Tätä puhetta pitäessään huomasi Janne kyllä että vieraan herran kasvot kirkastumistaan kirkastuivat. Mutta hän ei siitä ilostunut, sillä tuohon herraan ei ollut luottamista, siitä oli Janne varma. Paras erota hänestä niin pian kuin suinkin, hypätä pois junasta jo ensi asemalla.

Mutta vieraan leveä suu oli mennyt hymyyn ja posket pullistuivat. Hän tarttui Jannen käteen, painoi sitä kovasti ja puhkesi puhumaan.

— Oi, veljeni Herrassa, suo anteeksi että sinua koettelin! Mutta minä olin levoton, minun piti saada tietää, olitko nimikristitty vaiko todellinen uskovainen. Nyt tiedän sen. Sinä

ymmärrät uuden lain siunaukset: rikkailta otetaan omaisuutta ja jaetaan köyhille, rikkaitten ylellisyydellä ravitaan kerjäläisiä! Totisesti on Suomelle koittava uusi aika!

Janne kuunteli hänen puhettaan vain puolella korvalla, sillä junan hiljenevä vauhti jo ennusti aseman tuloa. Hän nousi istualtaan ja katsahti ulos ikkunasta. Muut matkustavaiset olivat myöskin nousseet ja kuuntelivat korvat pystyssä vieraan herran sanoja.

— Hyvästi nyt, keskeytti Janne hänet äkkiä, — ja kiitos seurasta.

Hänestä tuntui oikein helpoitukselta päästä vapaaksi tuosta ikävästä miehestä. Mutta suuresti hän hämmästyi, kun herrakin ilmoitti aikovansa jäädä samalle asemalle. Nyt olisi Janne mielellään jatkanut matkaa, mutta ei auttanut enään, sillä herra oli ottanut matkalaukkunsa, ystävällisesti lausunut jäähyväiset muille matkustajille ja työnsi jo Jannea edellensä ulos. Asemasillalla kohtasi heitä sentään vastus: piletintarkastaja uudisti nyt vaatimuksensa.

Tietysti ei Jannella ollut pilettiä, mutta hän avasi tyyneästi päällystakkinsa ja alkoi taskuistaan etsiä. Ei löydy! Janne ei saata käsittää mihin piletti on kadonnut, sillä aivan varmaan se hänellä vastikään oli. Entä jos se on pudonnut vaunuun. Junamies ja Janne lähtevät sitä nyt etsimään, mutta turhaan. Ehkä hän jollakin lailla on vetänyt sen taskustaan ja tuuli on sen vienyt... Tosin ei nyt tuule, mutta hän ei saata asiaa selittää, hän tietää vaan, että hän Mäntyharjun asemalla osti piletin.

— Päästäkää nyt tämä isäntä rauhaan, virkkoi äkkiä mah-tipontinen ääni asemasillalta, minä todistan että hänellä oli piletti.

Janne kääntyi ja tunsu puolustajansa samaksi herraksi, jonka seurassa hän oli matkustanut ja jota hän oli epäillyt. Samassa vihelsi juna ja läksi liikkeelle, vieden mukaansa ikävät virkamiehensä.

— Kiitos, veljeni, lausui Janne lämpimästi — olisi ollut ikävä maksaa piletin kahteen kertaan. Mihin teidän matkanne tästä vie?

— Ei mihinkään, virkkoi herra omituisella äänellä. Hänen sekä käytöksestään että naamastaan oli hurskaus nyt kokonaan kadonnut. — Tarkoitukseni on puhutella teitä. Jos olisitte jäänyt edelliselle asemalle, niin olisin minäkin jäänyt, jos taas olisitte mennyt eteenpäin, niin olisin seurannut teitä seuraavallekin asemalle.

Jannesta tuntui kolkolta. Vieras herra oli suuri ja roteva. Niin oli tosin Jannekin. He olivat kahden kylättömällä kankaalla, kilometrin päässä kirkonkylästä ja kestikievarista. Jo katosi Jannenkin käytöksestä hurskaus sukupuuttoon.

— Mitä te minusta tahdotte? kysyi hän jyrkästi.

— En tahdo teille pahaa, päinvastoin. Te voitte tulla rikkaaksi mieheksi.

Herra veti esiin lompakkonsa, se oli täysi kuin säkki ja kun hän sitä raotti, niin pilkisteli sieltä sadan- ja viidensadanmarkan rahoja.

Jannen veret joutuivat kuohuksiin, hänen päähänsä välähti paikalla ajatus: tapä hänet tässä autiolla kankaalla ja ota hänen rahansa! Mutta hän hillitsi itsensä ja kysyi:

— Miten voin tulla rikkaaksi?

— Siten, että rupeatte palvelukseeni.

— Mitä tointa sitte minulle tarjoatte?

Herra naurahti ja taputti häntä olkapäälle.

— Sinä olet viisas mies, sinä olet susi lammasten vaatteissa, sinä valehtelet aika taitavasti, sillä minunkaan tottunut korvani ei tarkkaan kuullut, miten paljon sanoissasi oli valhetta, miten paljon totta. Tunnustappa nyt minulle suoraan: onko sinulla taloa, onko vaimo ja lapset? Muista puhua minulle totta, tiedä että minun vallassani on tehdä sinut rikkaaksi mieheksi. Muille kyllä saat valehdella niin paljon kuin hyväksi näet.

Saatuaan tietää pääpiirteet Jannen elämästä, alkoi herra kuiskaten juhlallisella ankaruudella:

— Paina siis suusi eteen lukko, äläkä kenellekään ilmaise mitä sinulle sanon. Muista että hukka sinun perii jos puhut.

— Tiedättekö, jatkoi hän hetkisen perästä, — mitä tässä laukussa on? Virsikirjoja ja Uusia Testamenttejä, joita minä

kauppaan. Sinäkin saat niitä matkaasi. Kulje kirjakauppiaana, metsänostajana, minä miehenä kulloinkin parhaaksi näet, kulje pitkin Suomen nientä talosta taloon, mökistä mökkiin, mene varsinkin köyhien ja tyhmien ihmisten luo — pappeja, rikkaita ja liian viisaita karta! — ja kerro heille, että Suomeen on tullut uusi laki, että maata ilmaiseksi jaetaan kaikille, joilla ei tähän asti ole maata ollut. Kansa vapautetaan kaikista veroista. Kenenkään ei enään tarvitse tehdä raskasta työtä. Kerro käynee Venäjällä, kerro...

— Tätä juttua, keskeytti hänet Janne kehuvalle äänellä, — ei minun tarvitse valehdella sillä minä olen käynyt Venäjällä.

— Vai olet, virkkoi herra hämmästyen. — No sittehan sinä omasta kokemuksesta voit kertoa miten hyvä siellä on ja miten onnellisina ihmiset elävät...

Jannelta pääsi ilkeä nauru.

— Jaa sekö minun pitää kertoa mitä siellä näin? kysyi hän ilkkuen.

— No mitä sinä sitte näit? hätäntyi herra.

— Että siellä petokset kuuluvat päiväjärjestykseen, että kymmenen miljoonaa ihmistä on nälkään kuolemaisillaan, että juoppoutta harjoitetaan kauheissa määrin, että jokaista kelpo-ihmistä vainotaan...

Kauemmaksi ei Janne päässyt, sillä ankarasti tarttui herra hänen käsivarteensa.

— Suu kiinni, senkin susi! Vai sellaisella työllä sinä arvelet rikkaaksi tulevasi! Kyllä minä, jos sinä tässä rupeat, sinut opetan!

— No, no, sanoi Janne sovittaen, — ei hätäillä; kyllä minä valehdellakin osaan.

— No niin, puhui herra rauhoittuen, — olenhan minä sen nähnyt. Valehtelet nyt ja petä hyvästi!

Näin sanoen pisti herra hänen käteensä setelin.

— Eikö minun sitte muuta tarvitsekaan tehdä?

— Ei!

— Ja saanko minä niin paljon rahaaa kuin tahdon?

— Saat jos osoitat itsesi luottamustoimen arvoiseksi, jonka olen sinulle uskonut. Sillä tiedä, että luottamustoimi tämä on.

— Minä ymmärrän, sanoi Janne ja hänen ohuet huulensa menivät hymyyn.

— Jos olet tyhmä ja varomaton, jatkoi herra, — niin hukka sinut perii, mutta jos olet viisas kuin kyykäärme ja voitat paljon sieluja, niin sinä pääset kiipeämään korkeimpiin kunniavirkoihin asti. Ymmärrätkö?

Janne nyökäytti päätään ja pisti setelin taskuunsa.

— Ja nyt, puhui herra taas, — menemme kestikievariin syömään, niin saamme likemmin keskustella asiasta.

— — — — —

Herrana matkustelee Janne Limper nyt pitkin Suomen nientä eikä tiedä, mitkä kunniavirat häntä vielä odottavat*).

— — — — —

*) Katso »Kirjasia kansalaisille» N:o 6, jossa kerrotaan »Kuinka Limperin Jannen sitten kävi».

Kesästä, joka ei koskaan tullut.

Tiedätkö, arvoisat lukijat, mikä kesä se oli, joka ei koskaan tullut? Minä kerron sen teille. Se on tosi satu, eikä se ole niin pitkäkään; kyllä sen jaksaa kuulla.»

Kun Itämeren maakunnat, Liivinmaa ja Vironmaa 1710 sekä Kuurinmaa 1795, yhdistettiin Venäjän keisarikuntaan, vahvistivat Pietari Suuri ja Katarina II ikiajoiksi kaikki niiden oikeudet ja etuoikeudet, luvaten ylläpitää maakuntien evankelis-luterilaista uskontoa sekä niiden vanhaa germaanilaista yhteiskuntajärjestystä, semmoisena kuin se ajan pitkään oli kehittynyt. Nämä vahvistukset uudistivat seuraavat hallitsijat Aleksanteri II:n saakka. Mutta Aleksanteri III jätti ne uudistamatta, ja siitä hetkestä ruvettiin suurella johdonmukaisuudella panemaan toimeen sitä maakuntien venäläistyttämistä, eli Itämeren rajamaan lähempää liittämistä muuhun valtakuntaan, kuten virallisesti sanottiin, joka jo oli vähässä määrin alkanut Nikolai I:n ja Aleksanteri II:n aikana.

Venäjän hallituksen toimenpiteitä tässä suhteessa helpotti tuntuvasti lättiläisen ja virolaisen rahvaan herkkäuskoisuus, se kun otti kuunnellakseen epäiltävien henkilöiden, etenkin harjuriyssiksi näissä seuduissa tunnettujen venäläisten kylänkulkukauppiasten levittämiä puheita, että nyt muka Venäjän lakien nojalla koko maa jaettaisiin kyläkunnittain, jotenka köyhän kansan taloudelliset olot melkoisesti paranisivat ja suurimman osan maata omistavat saksalaiset aatelisherrat ajettaisiin pois johtavasta asemastaan.

Ensi kerran levisivät nuo väärät ilmoitukset maan jakamisesta 1840-luvun alussa. Maanomistusseikat olivat siihen aikaan mitä kohtuuttomimpia, sillä itsenäisiä talonpoikia ei ollut näissä maakunnissa, missä maaorjuus oli vallinnut vv. 1817—19 asti, vaan ainoastaan lampuoteja, torppareita ja päiväläisiä, jotka kovilla ehdoilla tekivät päivätyötä aatelisherroille ja kruununtilojen vuokraajille. Tuli sen lisäksi kolme katovuotta peräkkäin, niin että köyhyys oli yleinen kansassa. Eipä siis kummallista että parempia oloja luultiin saatavan uuden järjestyksen kanssa. Mutta niitä ei saatu, vaan päinvastoin hallitus sotajoukkojen avulla pakotti rahvasta pysymään paikallansa levollisena. — Tulivat sitten uudet nälkävuodet 1844 ja 1845. Taas alkoi kulkea huhuja päivätyövelvollisuuden poistamisesta ja yleisestä maanjaosta oikeauskoisille. Seurauksena siitä oli, että yli 100,000 luterilaista kääntyi kreikkalais-venäläiseen uskoon. Ja toinen seuraus oli, että aateli pani toimeen suuren maanomistusseikkojen muutoksen, jonka kautta itsenäinen talonpoikaisluokka syntyi. Mutta maata ei jaettu.

Siirtykäämme nyt omaan aikakauteemme. Vuonna 1882 määrättiin silloinen senaattori Manassein (sittemmin Venäjän oikeusministeri) erityisesti tarkastamaan eli »revideeraamaan» Itämeren maakuntien oloja. Samaan aikaan rupesi taas noita kauniita puheita maanjaon kultalasta kulkemaan. Manassein'ille jätettiin siitä syystä 10—12,000 eri anomusta maan jakamisesta, veronmaksun helpottamisesta, y. m. s., joista anomuksista suurin osa oli sitä laatua, että korkea reviisori antoi ne takaisin taikka jätti ne vastaan ottamatta. Maanjaosta kun ei nytkään syntynyt mitään, levisi uusi huhu ympäri maakuntien. Eihän hallitus voi ottaa anomuksia huomioon, niin kauan kuin rahvas pysyy luterilaisena, kuiskattiin miehestä mieheen. Ruvetkaa »keisarin uskon» tunnustajiksi, ainoan oikeauskoisen kirkon jäseniksi, niin sitten kyllä saatte maan omistaa. Ei puuttunut oman kansan miehiä, jotka semmoisia puheita laskettelivat. »Pois saksalaiset herrat heidän koiramaisen uskontonsa ja koiramaisten pappiensa kanssa! Ottakaa vastaan, kun keisari tarjoo teille uskontonsa ja vieläpä teidät maanomistajaksi tekee!» Tuohon tapaan kerrotaan erään oikeauskoiseksi käännetyn lätti-

läisen kehoittaneen tilattomia luopumaan uskonnostaan. Mutta olipa tietysti niitäkin lähettejä, jotka hienompia sanoja käyttivät, sillä menestys, vaikkapa ei hyvin suuri, heillä oli toimessaan.

Omituista on, että ensiksi uskottiin keisarin kruunauslahjanaan antavan maan tilattomille jaettavaksi. Kun huomattiin pettyneensä siinä toivossa, niin odotettiin myöhempää, sopivaa määräaikaa; uskosta vaan ei päästy pois, siitä pitivät lähetit huolta. Eräs toinen kastettu lättiläinen, joka kääntämisinnossaan lupasi kaikenlaisia maallisia etuja uskonnostaan luopuville, ilmoitti lapsellisille kuuntelijoilleen että nythän, vuonna 1885, parin kuukauden perästä — päiväkin määrättiin — vietettäisiin sitä suurta juhlaa, jolloin maa jaettaisiin tilattomille. Odotettiin kun odotettiin, maata vaan ei jaettu. »No, miksi ei ole maata meille annettu, vaikka lupasitkin?» kysyttiin siltä väärältä apostolilta. Hän vaan vastasi: »Ettekö ymmärrä, rakkaat veljet, että keisarin, kun huomasi etteivät kaikki lättiläiset ja virolaiset vielä ole oikeauskoisia, täytyi luopua aikomuksestaan jakaa tämä maa kaikkien oikeauskoisten kesken? Silloin kun ei ole enään mitään luterilaisia lättien ja Viron kansoissa, vasta silloin tahtoo keisari antaa koko tämän maan teille, te kun olette ainoat oikeutetut, maan entisten omistajain perilliset, ja silloin on oleva helppo ajaa maasta pois saksalaiset aatelisherrat ja papit.» — Odotetaanko maanjakoa yhä vielä Itämeren maakunnissa, siitä ei mitään kerrota. Mutta totta kai...

Kun ajatellaan näitä Itämeren maakuntien tapauksia, niin johtuu mieleen ruotsalainen sananparsi: *lofva rundt, hålla tunt* (suomalainen sananl.: »ei lupa taloa hävitä»). Se kesä, jonka piti tulla, ei koskaan tullut. Vaan olisiko se kerran vastedes tuleva, niin ihan varmaan se ei tuottaisi syksyn kypsiä hedelmiä. Muistakaamme sitä, me suomalaiset!

Herran kansa.

Me suomalaisia olemme
ja suomalaisiks jäämme,
ken muuta meiltä tahtovi,
se erehtyvi suuresti,
me Suomen tavat pidämme
ja suomalaisen päämme.

Nää tavat suomalaisen on:
Lain kuuliaisuus vankka,
työ, tyyneys, Herraan luottamus
ja aina uusi uskallus,
kun tulee tuulet kohtalon
ja lankee sade rankka.

Tää kansa Herran kansa on,
on kansa kalliolla,
sill' onpi oma määränsä,
tää kansa ei saa epäillä,
vaan liitossaan kanss' auringon
sen täytyy luja olla.

Ei meidän töistä menneisyys,
ei aikakirjat tiedä.
Mit' tehty täällä suurint' on,
se tehtiin Suomen peltohon
ja senkin uhkas synkkä syys
jo usein meiltä viedä.

Mut kestävä on Suomen mies
ja sitkeä sen selkä.
Ja harmaa vaikk' on pinta sen,
niin sydän sill' on punainen
ja punainen sen kotilies,
ei pakkasta se pelkää.

Me oomme kevään kansa me
ja heimo huomenruskon,
me kuljemme kuin kuninkaat,
me valloitamme vanhat maat,
ja maailmahan tahdomme
me tuoda uuden uskon.

Me emme usko aseisiin
ja emme kalvan kahvaan,
me uskomme vain aurahan
ja kahteen kovaan kourahan,
me uskomme vain sydämiin
ja valon työhön vahvaan.

On kerran päivä koittava
kun Suomen suuruus tutaan,
kun mitataan sen hurmehet
ja luetaan sen kyynelet
ja valtakuntain saleissa
sen vuoksi kokoonnutaan.

On kerran aika joutuva,
kun maailmass' on rauha,
kun kansat kaikki yhdistyy
ja sorrettu on sodan kyy,
kun Jumalall' on kunnia
ja maassa mieli lauha.

Ja silloin kansat Euroopan
ne vasta tajuaapi
maan pienen Pohjan lumessa,
mi seisoj valon vahtina
ja yksin kesti kovimman,
min kestää kansa saapi.

Ja silloin Suomen enkeli
on hymyilevä hiljaa,
ja katso: musta multa se,
jonk' kastoi kansan kyynele
nyt helmastansa kantavi
vapauden valkoliljaa.

Oi kuulkaa, eikö Suomellein
jo suihka rauhan siipi?
Ei, ei, se vaan ol' tuulonen.
Mut tullos tuuli vapauden,
niin lauluin, huiluin, kantelein
sua Suomi tervehtiipi!

5/3 99.

Eino Leino.

Kirjasia **K**ansalaisille

on tähän asti ilmestynyt seuraavat vihot:

- N:o 1. **Mitä uusi asema vaatii?** Kirj. **Juhani Aho.**
Maanjakosuhteet Venäjällä. Ylipainos Päivä-
lehdestä. — Hinta 15 penniä.
- N:o 2. **Valtiollinen vapaus.** Kirj. **Harald Höffding.**
(Suomennos). — Hinta 10 penniä.
- N:o 3. **Sivistyneiden yhteiskunnalliset velvollisuu-**
det. Kirj. **Rudolf Sohm.** (Suomennos). — Hinta
10 penniä.
- N:o 4. **Yleiskatsaus äänioikeusasiaan Suomessa.**
Kirj. **Santeri Ingman.** — Hinta 15 penniä.
- N:o 5. **Kuinka Limperin Jannesta tuli suuri herra.**
Kirj. **Maila Talvio.** — **Kesästä, joka ei kos-**
kaan tullut. — **Herran kansa.** Runo. Kirj.
Eino Leino. — Hinta 15 penniä.

Huom.! Asiamiehille ja paljottain ostajille myönne-
tään suuri hinnan alennus, kun tekevät tilauk-
sensa suoraan Päivälehden Toimitukselta.

„Kirjasia Kansalaisille“

on helppotajuinen kirjassarja, jonka tarkoituksena on vaikuttaa Suomen kansan, varsinkin sen nuorison valistamiseksi ja kehittämiseksi.

Sarjassa ajkotaan julkaista kirjoituksia erityisistä aineista, niin kuin historian, luonnon opin ja maantiedon, kansatalouden, politiikan, kunnallistiedon ja yhteiskuntaopin aloilta, kirjallisista ja yleisistä kulttuurikysymyksistä j. n. e. sekä mahdollisesti myöskin kaunokirjallisia kertomuksia ja runoja.

Tarpeen vaatiessa varustetaan kirjoitukset niitä valaisevilla kuvilla.

Jotta kirjaset saavuttaisivat mahdollisimman suuren levenemisen, on ne tehty hyvin huookeahintaisiksi ja maksavat ainoastaan 10—20 penniä kappale. Myöjille myönnetään sitäpaitsi melkoinen hinnan alennus.

Kirjasia Kansalaisille saa tilata Päivälehden Toimitukselta Helsingissä; kirjakauppoihin levittää niitä Kustannusosakeyhtiö Otava.

Kirjasien toimitusta koskevissa asioissa käännyttäköön toimittaja Eero Erkon puoleen Helsingissä.